

BARNEOMBUDET

RETTIGHETS- PLAKATEN

Rettigheter som gjelder for alle barn mellom 0 og 18 år

- Selv om foreldrene dine bestemmer over deg til du er voksen så har du rett til privatliv. Det betyr at foreldre og andre voksne ikke skal snoke i tingene dine. Hvis foreldrene dine har en god grunn å tro at noe er galt eller skadelig, kan de likevel sjekke tingene dine.
- Du skal ikke bli diskriminert. Det betyr at ingen skal behandle deg annerledes eller urettferdig fordi du er den du er.
- Du har rett til nødvendig helsehjelp.
- Du har rett til omsorg og omtanke fra foreldrene dine.
- Foreldrene dine har rett og plikt til å ta avgjørelser på dine vegne.
- Foreldrene dine skal la deg bestemme mer etter hvert som du blir eldre.
- Du har rett til jevnlig kontakt med begge foreldrene dine, selv om de bor hver for seg.
- Når du er i stand til å ha egne meninger, skal du få informasjon og anledning til å uttale deg. Din mening skal ha vekt etter hvor gammel du er og hvor moden du er.
- Du har rett til hjelp fra barnevernet hvis du har det vanskelig, eller hvis foreldrene dine ikke gir deg god nok omsorg.
- Ingen har lov til å slå deg, misbruke deg, eller gjøre deg vondt på noen måte, verken med kroppen din eller følelsene dine. Det gjelder både foreldre og andre voksne, og andre barn og unge.
- Du har rett til et røykfritt miljø.
- Er du på sykehus, har du rett til å ha minst en av foreldrene dine hos deg hele tiden. Du har også rett til opplæring og aktiviteter på sykehuset.
- Når du er syk, har foreldrene dine rett til å være hjemme fra jobben i et bestemt antall dager, til og med det året du fyller 12. Hvis du har en svært alvorlig skade eller sykdom, er grensen 18 år.
- Du kan se filmer som er tillatt for alle.
- Du har rett til å ha fritid som du kan bruke til hva du vil. Du skal også få hvile deg, og ha tid til å leke.

Rettigheter ut fra alder

1 år

Du har rett til barnehageplass.

6 år

Du har rett til å medvirke i skolen.

• Du kan se filmer med aldersgrense 6 år. Du kan også se filmer med aldersgrense 9 år sammen med en voksen.

• Du har rett til å gå på skolen.

• Du har rett til spesialundervisning dersom du ikke lærer det du skal på skolen.

Du har rett til å ha det trygt og godt på skolen. Skolen skal stoppe mobbing og plaging.

7 år

• Du skal få uttale deg i saker som handler om deg. Dette kan for eksempel være i kontakten med barnevernet, eller om hvor du skal bo og tilbringe ferier hvis foreldrene dine er skilt.

15 år

• Du er over den kriminelle lavalder. Hvis du bryter loven kan du bli straffet med bot, fengsel, samfunnsstraff eller ungdomsstraff.

• Du kan varetektsfengsles mens du venter på rettsak, men bare når det er «tvingende nødvendig».

• Du kan ta lønnet arbeid som ikke er til skade for skolegangen, sikkerheten, helsen eller utviklingen din.

• Du har rett til å bestemme over penger du har tjent selv. Foreldrene dine kan bare sette grenser hvis fylkesmannen er enig.

• Du kan velge utdanning selv, og du har rett til en plass i videregående skole etter at du er ferdig med ungdomsskolen.

• Du har rett til å melde deg inn og ut av foreninger og trossamfunn (f.eks kirken).

• Du kan bli part i barnevernssaker. Du har da rett til å se papirene som barnevernet har om deg, og du får advokat hvis saken din skal opp i fylkesnemnda. I noen saker kan du bli part også når du er under 15 år.

• Du kan gå alene på kino med aldersgrense 15 år.

Etter å ha gjennomført trafikalt grunnkurs kan du øvelseskjøre på lett motorsykkel, moped, traktor og snøscooter på bestemte vilkår.

• Du har rett til å søke lån og stipend til videregående opplæring.

• Du kan selv klage på standpunkt karakterer, spesialundervisning og skolemiljøet.

• Du bestemmer selv om du skal ha spesialundervisning eller ikke.

17 år

Du kan ta privatflysertifikat, seilflysertifikat og helikoptersertifikat og fly helt alene.

9 år

• Du kan se filmer med aldersgrense 9 år. Du kan også se filmer med aldersgrense 12 år sammen med en voksen.

Fra og med femte trinn kan du bli valgt inn i elevrådet på skolen, men du kan foreslå saker for elevrådet helt fra første trinn.

13 år

• Du kan ta arbeid som for eksempel barnevakt, avisbud eller jordbærplukker. Arbeidet må være enkelt, og det må ikke gå utover skolegangen eller helsen din.

Du slipper å betale skatt så lenge du tjener mindre enn fribeløpet.

14 år

• Du kan delta på småviltjakt med våpen hvis du er sammen med en over 20 år. Denne personen må ha nødvendig erfaring, og foreldrene dine må gi deg lov.

Du kan ta båtførerprøven. Det er spesielle regler for hvor stor båt du kan kjøre.

12 år

• Voksne skal legge stor vekt på det du mener i saker som handler om deg, og foreldrene dine skal legge stor vekt på hva du mener når de skal bestemme hvor du skal bo.

• Du kan ikke adopteres uten å ville det selv.

• Du kan nekte å skifte etternavn selv om en av foreldrene dine gjør det.

16 år

• Du kan kjøre ståhjulinger som ClassyWalk, Hoverboard og lignende. Før du er 16 år kan du kun bruke disse hvis de ikke kan gå fortere enn 6 km/t.

• Du har rett til å nekte foreldrene dine å vite at du har vært hos lege, så lenge ikke legen mener at det er helt nødvendig at foreldrene dine er informert for å kunne ta vare på deg.

• Du kan øvelseskjøre med bil hvis du har gjennomført trafikalt grunnkurs. Den du kjører med må ha fylt 25 år og hatt førerkort sammenhengende i over fem år.

Du kan begynne med fallskjermhopping, hanggliding eller paragliding hvis foreldrene dine tillater det.

JA
NEI

• Du er over den seksuelle lavalderen.

• Du kan ta jegerprøven.

• Du kan ta mopedførerkort og førerprøven for lett motorsykkel, snøscooter og traktor hvis du har gjennomført trafikalt grunnkurs og annen obligatorisk opplæring.

Du kan selv søke om å endre juridisk kjønn.

• Du kan kjøre traktor som ikke går fortere enn 40 km/t. Til dette trenger du ikke førerkort, så lenge du ikke kjører på offentlig vei.

• Du kan kjøre inntil 15 meter lange båter. Er båten lenger enn åtte meter eller med en motorkraft på mer enn 25 hestekrefter, må du ha bestått båtførerprøven.

• Etter at du har tatt jegerprøven, kan du gå på småviltjakt alene, og på storviltjakt under oppsyn av en voksen. Foreldrene dine må gi deg lov til dette.

• Hvis du blir gravid, kan du bestemme deg for å ta abort. Før du er 16 år kan du også få tatt abort, men da skal foreldrene dine vanligvis si sin mening. Hvis de sier nei, bestemmer fylkesmannen.

18 år

• Du er myndig og kan bestemme over deg selv.

• Du bestemmer selv i personlige og økonomiske saker.

• Hvis du er adoptert, har du rett til å vite hvem dine biologiske foreldre er, hvis dette er kjent for myndighetene.

Du har stemmerett ved valg.

• Du kan kjøpe jaktvåpen og gå på storviltjakt alene.

• Du kan kjøpe tobakksprodukt, vin og øl, men ikke sprit.

• Du kan ta førerkort for bil og mellomtung motorsykkel så lenge du har gjennomført trafikalt grunnkurs og annen obligatorisk opplæring.